

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת רון כץ

פ/25/2581

הצעת חוק האזנת סתר (תיקון – האזנה בשל חשד להתעללות), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 1 בחוק האזנת סתר, התשל"ט–1979¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1, בסופו יבוא :

"אחראי על ילד או חסר ישע" – הורה או מי שעליו האחריות לצורכי מחייתו, לבריאותו, לחינוכו או לשלמו של קטין או של חסר ישע – מכוח דין, החלטה שיפוטית, חוזה מפורש או מכללא, או מי שעליו האחריות כאמור לקטין או לחסר ישע מחמת מעשה כשר או אסור שלו ;

"חסר ישע" – כהגדרתו בסעיף 368 לחוק העונשין, התשל"ז–1977² ;

"ילד" – מי שטרם מלאו לו חמש שנים ;

"מוסד חינוכי לילדים" – מקום המשמש מקום שהייה יומי לחינוך ולטיפול ב-4 ילדים לפחות ;

"מעון" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על מעונות, התשכ"ה–1965³ ;".

2. תיקון סעיף 2 בסעיף 2 לחוק העיקרי, בסופו יבוא :

"(ד) לענין סעיף זה, לא יישא אחראי על ילד או חסר ישע באחריות לפי חוק זה בשל האזנה שנעשתה במוסד חינוכי לילדים או במעון בשל חשד להתעללות בילד או בחסר ישע שבאחריותו."

דבר הסבר

מטרת התיקון לחוק העיקרי היא להבטיח את ביטחונם של קטינים וחסרי ישע בכלל ופעוטות בפרט ולהגן עליהם מפני מצבים בהם ההורים שלהם, אשר הם האפוטרופוסים הטבעיים שלהם, לא נמצאים בקרבם ולא יכולים לדעת כי מי שמטפל בהם דוגמת סיעת, מטפלת או גנת פוגעים בהם, פיזית או פסיכולוגית. חובת האפוטרופוסים הטבעיים, הוריו של הקטין, נובעת מסעיף 323 לחוק העונשין,

¹ ס"ח התשל"ט, עמ' 118.

² ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

³ ס"ח התשכ"ה, עמ' 48.

התשלי"ז–1977, המחייב הורה או מי שעליו האחריות לקטין בן ביתו, לספק לו את צרכי מחייתו, לדאוג לבריאותו ולמנוע התעללות בו, חבלה בגופו או פגיעה אחרת בשלמו ובבריאותו. לא פעם מוצאים את עצמם הורים חסרי אונים מול אלו שבידיהם הופקדו הקטינים כדין והחוק הקיים לא מאפשר להם לערוך חקירה ביחס למקום שבו נמצא הקטין שבאחריותם כדי לוודא שחובתם כאפוטרופוס מקוימת. כתוצאה מכך, מוצאים עצמם האחראים לקטין או חסר הישע חסרים את הראיות להוכחת יסוד סביר כי נעברה עבירה בקטין או בחסר ישע.

לאחרונה, נראה כי בית המשפט החמיר בענישה של מי שקטינים הופקדו בידם ונמצאו פוגעים או מתעללים בהם בניגוד לכל דין. אולם למרות הענישה המחמירה, נראה כי אנו ממשיכים להיחשף למקרים חמורים נוספים של התעללות בקטינים אשר לעיתים אף הסתיימו במוות.

חוק האזנות סתר קובע כי האזנת סתר היא האזנה ללא הסכמה של אף אחד מבעלי השיחה. מכאן, שאם פלוני מאפשר לאדם אחר להקליט שיחה שלו עם אלמוני, גם זה לא ייחשב האזנת סתר, וכך גם כשאדם מקליט בעצמו שיחה בה הוא נוכח.

היות וההורים של קטין הם האפוטרופוסים של הילד והואיל וכל דבר ועניין הנוגע לילד נתון לאישור והחלטה של הוריו, ניתן לראות בהקלטה של סביבתו של קטין ברשות האפוטרופוס שלו כאילו ניתנה רשות הקטין הנוכח במקום לבצע אותה. במקרה ייחודי זה יוכל ההורה של הקטין להקליט את סביבת הקטין. הצעת החוק נועדה לעגן פרשנות זו בחוק כדי למנוע כל עמימות בעניין שעלולה להרתיע את ההורים מלערוך הקלטה מסוג זה.

לאור העובדה שלהורה לקטין או אחראי על אדם חסר ישע, בייחוד אם מדובר בפעוט, אין דרך לקבל מידע אמין מהקטין או חסר הישע לאור פערי תקשורת, על האפוטרופוס לנקוט בכל אמצעי פשוט, נגיש ונוח על מנת לוודא שהוא מקיים את חובתו לדאוג לקטין או לחסר הישע על פי דין.

בהתאם לכך, מוצע כי האחראי על קטין עד גיל 5 וכן אחראי על חסר ישע לא יישא באחריות פלילית אם יקליט את המתרחש במעון או במוסד ילדים בו שוהים מעל 4 ילדים, אם התעורר חשד להתעללות במקום.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת רון כץ (פ/1985/24) ועל ידי חברת הכנסת עידית סילמן (פ/3325/24).

הצעת החוק זהה לפ/1985/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ו' באדר התשפ"ג (27.02.2023)